

... Și totuși, Senior, actor sau poet?

Nu pot fi în primul rând decît om și apoi artist sau animal politic (Zoon politikon), nu?

Apoi, vine Vocația, adică să descoperi ce ai în tine și să împarți și la alții. Cu asta te naști. Să intri în infra-realitate, în esența lucrurilor, în conștiința de sine a vieții și a lumii. Să ai cuvinte la îndemână care să-ți transfere lumina interioară în locuri întunecate. Asta ar fi vocația poeziei.

Teatrul este pentru mine Aspirația, adică visul, dorința spre care tinzi. Aspirația a fost dorința de a crea personaje, de a trăi viu și intens...

Info

CREDIDAM

Ediție
specială
decembrie
2009

Publicație periodică editată de Centrul Român pentru Administrarea Drepturilor Artiștilor Interpreți

Număr omagial
dedicat maestrului
Ștefan RADOȘ

FIȘIER DE SPECTACOLE

Alți doi actori tineri apar filmați, proiectați pe un ecran, de unde, inger și diavol, și-l dispută pe protagonist. Dilemă faustică, așadar, deși Imprecinatul nu înțelege exact despre ce e vorba, nu-și dă seama că se află pe pragul dintre viață și moarte. Dl. Radof îl joacă viziunile cu fină ingenuitate, într-un personaj cu care în parte se identifică, în rest îl (auto)ironizează, cu afectuoasă detașare (combinație – iată! – posibilă...). În ciuda insert-urilor video – montare cuminte, însă plăcutominte, dacă pot pentru ca să spun așa, tocmai potrivită pentru a pune în valoare recitalul marelui actor, seniorial și în același timp relaxat, glumeț, bonom, cum îi șade bine unui maestru la senectute...

Mai notez că în Intinericul Sălii Studio de la Nottara, așezat pe rândul din fața mea, disting silueta lui Livius Ciocărlie, probabil invitat și el. La final, după aplauze, va ieși repede și va dispărea către foaier, fără să ne intersectăm. I-aș fi putut explica încurcătura cu expediția electronică a răspunsului său la ancheta „de vară”, din vara trecută, a atitudinilor, trimis de Alexandra la altă adresă decît cea de la care-i transmisese Corinei textul invitației. Dar... ce-ar fi dacă aș face „reparația” chiar acum, în acest text?! În care să introduc (colaj!) nota dlui Ciocărlie, rămasă până acum inedită!... Iată: *Sunt mulți ani de când – vară sau iarnă – nu mai scriu cărți. Scriu numai fragmente și, când mi se pare că s-au adunat destule, le strâng în*

volume. Acestea au putut să pară cărți fiindcă ori am comentat un singur scriitor (Valéry, Cioran), ori am tratat o vagă temă (bătrînețe, moarte...), dar și atunci abia în ultima clipă am încercat să pun într-o – tot vagă – ordine fragmentele aleatoriu produse. Acum nu mai fac nici atât. Scriu fragmentele la întâmplare, pe teme întâmplătoare, și le public în (dez)ordine în care au fost scrise. Un asemenea procedeu nu depinde de anotimp. Totuși, s-ar putea spune că e vărac, fiindcă scriu numai din plăcere, fără sentimentul vreunei urgențe sau misiuni. E un scris de vacanță mare, adică de „vară”. La propriu, ar fi trebuit să scriu vara cît timp am fost universitar. Așa am văzut că se petrec lucrurile în occident. În timpul anului școlar, profesorii sunt prea ocupați cu studenții și cursurile ca să-și permită să se ocupe cu propriile lor cărți. Cu mine n-a fost așa. Ca profesor, am fost cît am putut de conștiincios, dar numai după ora opt. Între cinci și opt era timpul meu, vacanța mea, vara mea. În acest sens, sunt un scriitor estival, așa cum alții sunt scriitori de duminică. Vara mea durează – bineînțeles, nu fără grîndină și oraje... – întregul an. Deci știu ce am să fac la vară, în vara propriuzisă: am să pierd vremea și am să scriu fleacuri.

(Ion Bogdan Lefter)

În imaginea de jos:
Stefan Radof, Eugenia Drobtîș - nepo și actorul George Ștefănescu

Imagini din spectacolul Aventura
realizate de Mariana Brîncuș și Julien Vogelin
www.brimca.com / brimca@online.de

Teatrul Nottara **Platonov** regia Viad Massaci (ianuarie 2008)

Bun spectacol mediu, complex, atent lucrat la nivelul compozițiilor actoricești (portrete, relații între personaje). Intenția de a „decontextualiza” subiectul și de a-l proiecta într-un timp indefinit, adică în valabilitatea universală, e prea discretă, aproape imperceptibilă: poate fi bănuită în concepția costumelor, amestec vag-anacronic de stiluri din epoci diferite, dar fără contraste clare, eventual șocante, care să atragă atenția asupra tezei – semnătura scenografică fiind a lui Dan Titză. Viad Massaci lasă „cehovianismul” să se desfășoare, bogat, profund, nu-l perturbă cu inovații regizorale. A tour de rôles, personajele au câmp deschis (timp, spațiu) pentru a-și juca farsele și dramele. Întreaga distribuție e meritorie: Adrian Văncică (în Platonov), Victoria Cociaş, Gabriela Crișu, Crenguța Hariton, Ada Navrot, Emil Hossu, Ion Grosu, Bogdan Vodă, Daniel Popescu, Alexandru Mike Gheorghiu, Petre Dinuliu și, cumva, „mediindu-le” prestațiile, seniorul piesei și al montării, dl. Radof (bătrînul Trilețki), scos – atât cât textul cehovian permitea – din rolul de măscărici decrepit și tras subtil către sugestia unei prezențe paternale, rizibilă, fragilizată și totuși paradoxal-ocrotitoare.

(Spectacolul a fost reținut în selecția Festivalului Național de Teatrul din noiembrie 2008. În distribuția inițială mai apăreau Ion Haiduc în Porfiri și Corneliu Dan Borcia în bătrînul Trilețki, alternativ cu dl. Radof.)

Teatrul Metropolis **Azilul de noapte** regia Mircea Marin

Montare discretă regizoral, semnată de Mircea Marin, cu intenția evidentă de a pune în valoare o echipă de actori asamblată pentru a face succes de public – de la titratul Mircea Rusu la Maria Junghietu, Igor Caras, Antoaneta Zaharia, Ioana Calotă sau Ioana Anastasia Anton, între ei apărind și comicii cu popularitate televizuală Tudorel Filimon, Alexandru Bindoa și... Ioan Gyuri Pascu; celelalte nume din distribuție: Mirela Marin, Romeo Tudor, Gavril Pătru, Ovidiu Gherasim, Claudia Negroiu, Nicolae Urs, Orlando Petriceanu. Decor de Ștefania Cenean: auster, metalic, gri-carceral, uniformitate rece din care destinele individuale se desprind pentru o clipă, când personajelor le vine rândul să lasă în primplan, pentru a reveni apoi la numitorul comun al mizeriei, al sărăciei, al ratării. Și din nou deasupra tuturor, ca un părinte senect și înțelept – Ștefan Radof, parcă „vegînd” asupra trupeii și a montării, deopotrivă prin rol și prin abilitatea subtil-tutelară, într-un sens „meta-spectacular” (prin analogie cu prestațiile auctoriale metatextuale din literatură). Marele actor septuagenar (pe 1 decembrie va împlini 75 de ani) nu mai vede de mult jocul de-a teatrul ca pe o joacă. Viața pe scenă, „înscenată” cu atîta ușurință magistrală și magisterială, parcă fără efort (chiar dacă știm că nu există spectacol fără travaliu pregătitor...), a devenit – în același timp – pentru el un mod de a fi echivalent sau chiar substituit al vieții reale. Nu-l mai interesează – atunci – doar prestația proprie, succesul propriu, imaginea proprie; important, vital e teatrul însuși, spațiul acesta al existenței reînstituite pe care toată trupa trebuie s-o susțină, să creadă în ea, să i se abandoneze. E lecția pe care bătrînul, albitul domn Radof, „paternalist”, cu aerul lui de bunic când mai degrabă zămbitor și volubil, ca-n Platonov, când mai degrabă tăcut sau trist, purtător al unor teribile, cutremurătoare secrete, ca-n Azilul de noapte, le-o predă mai-tinerilor lui colegi de toate vârstele, parcă împingîndu-i de la spate spre înțelegerea adâncă și spre acceptarea umilă a miracolului care-i primește pe toți: teatrul, viața pe scenă...

Ion Bogdan Lefter

Ștefan Radof în Titanc valc de Tudor Mujalescu, regia Dru Cernescu

Ștefan Radof cu Miki Dobrov Bessau, în Ocar, de Claude Magnier, regia Alina Barb (2006)

Foto: M. Hossu

EFECTUL DE SERĂ

Tăiați-mi o fereastră în
carne,
Faceți ceva...

Prin Sahara trupului meu
Umblă-nsetată conștiința,
Cămila-cocoașă.

Tăiați-mi o fereastră în
carne,
Faceți ceva...

Eliberați magazia
de nisip și de fluturi,
Nu mai are nici un rost.

Tăiați-mi o fereastră în
carne,
Faceți ceva...

Efectul de seră
A opărit roadele
Pomului harnic ce-am fost.

Și totuși, Senior, actor sau poet?

Nu pot fi în primul rând decât om și apoi artist sau animal politic (Zoon politikon), nu?

Apoi, vine Vocația, adică să descoperi ce ai în tine bun să împarți și la alții. Cu asta te naști. Să intri în infra-realitate, în esența lucrurilor, în conștiința de sine a vieții și-a lumii. Să ai cuvinte la îndemână care să-ți transfere lumina interioară în locuri întunecate. Asta ar fi vocația poeziei.

Teatrul este pentru mine Aspirația, adică visul, idealul spre care tinzi. Aspirația a fost dorința de a crea personaje, de a trăi viu și intens.

EU NU MAI AM NUME

Eu vin către voi dintr-un neam
Trecut prin iarna abatoarelor roșii.

Eu nu mai am nume,
La fel ca Ulise
Împușc lelele-n coapse
Cu sămburi seci dintre dește...

Eu vin dintr-un neam în care
Prostia parcă dospește
Ca-ntr-o plăcintă cu răme:
Cu cât muști din ea,
Cu atât se-nmulțește.

RETRO

E duminică-n lume,
Lumina e joasă,
E demult,
E departe și vechi.
Ca-ntr-un acvariu,
Amanti din vitralii
Iau deșutul pe iarbă
Bunicii perechi.

Dame-n tangouri,
Zeppeline,
Cocarde,
Cabriolete,
Landouri,
Mașini-Chevrolet
Și parfumul Cavour...

Pe-atunci
Se spânzurau poezii-n mansarde,
La butonieră cu jartiera iubitei
Și-n haine vechi de velur.

CASCA DE FOC

O cască de foc îmi voi pune
Când orb în lumini voi scădea
De frigul și soarberea-nceală.

O cască de foc și fracul de iarbă
La balul saloanelor vechi
Străbătute de-un vag mineral.

O cască de foc mă voi pierde,
Coborât sub tavanele reci
În costumul de bal.

TE GRĂBEȘTE IUBITO, HAI, TE GRĂBEȘTE...

Încearcă, iubito,
Încearcă, te rog, de-nțelegi
De ce vom lăsa peste lucruri
De-acuma praf să se așeze.

Mai toamnă-mi un ultim pahar
Și hai, te gătește;
Eu voi rămâne în frac,
Tu pune-ți rochia de moar.

Platanii se scutură-n parc,
În somn scufundat
Orașul,
Pe străzi bete-un vânt
Abisal...
Te grăbește iubito,
Hai, te grăbește,
Cupeul așteaptă,
Nu simți cum această planetă
Se-ndreapță
Spre crematoriul astral?

Sub semnul lui Apolo

Parcă s-a întors la scenă în anul 1968, când, cu două săptămâni de acțiune pe scena Teatrului Național din Sibiu, a devenit celebru pentru prima dată în România. După un an de activitate pe scena Teatrului Național din Sibiu, a devenit celebru pentru prima dată în România. După un an de activitate pe scena Teatrului Național din Sibiu, a devenit celebru pentru prima dată în România.

Cu criticul literar Nicolae Manolescu

Acel timp, domnul Ștefan Radof, are experiența măștilor vii, a măștilor care dor. De fapt, nu deșira complementaritatea a două arte este vorba ci deșira o identitate comensală (Eliade). Din momentul ce a trăit un rol și a scris un poem semnificativ alături de el... Așa pe scenă, cât și în poezie există un paravăn. O metaforă. Mai multe cuvinte care desemnează de fapt același lucru... Este povestea unei vieți petrecute în mare parte într-unul din cele două locuri, fără înveștă, agădar fără lumină, fără libertate... A rămas îndepărtat pe neașteptate în imaginația între pereții de sticlă opoziți ai semi-închisoare. În momentul descoperirii, nimeni nu a mai putut cum să-și folosească propria libertate. Plantele, până atunci înțelese în aer, abia rezistă înghinț de afară, abia rezistă noii respirații, treburile în definitiv să o la de la capăt, asta dacă mai este timp... (Iuliu Argiriș - România literară - 2000)

Ștefan Radof nu mizează explicit pe varietatea de registre, el scrie o poezie directă, confesivă, dezvăluie simțirea și gândurile de moment și asemenea spontanității nu ar avea efect dacă autorul nu ar poseda efectul hazului de a „trece rampa”, acel garm mai presus de tehnică după care se recunoaște artistul. Astfel poemele „militante” despre Piața Golăndor și minitadele nu au sunetul anticipat al poeziei militante (indiferent de ideologia profesată), ci farmecul unor povești nostalgice în care se conferențiază chiar amintirile cele mai odnoșnice. Poartele frumoase sunt Poemele bizantine, cele mai catolice din volum, iar ciclul final cuprinde scurte poeme filosofice în care Ștefan Radof își expune fără orgoliu reflecțiile despre viață și trecerea timpului. Aceste din urmă texte sunt cele mai impresionante prin sinceritatea și afirmarea afirmărilor cu delicate sau terifiantă viziuni onirice. (Horia Gârbea - Lucrările - 2008)

Toată lumea îl cunoaște pe actorul Ștefan Radof, care, cu mult înainte de a-l interpreta pe Iuliu Maniu în film, a devenit celebru pentru rolul principal din „Măscă infernală”, pe scena teatrului. Multă lume și-l amintește pe Ștefan Radof din Piața Universității, celebrul din Marea Civică și apoi politicianul din Partidul Măștii Civice, senator al României post-comuniste. Mai puțin știu că Ștefan Radof este și un extraordinar poet. Colegii de la el îl va ajuta pe așchia din urmă să recupereze informația”, spune Nicolae Manolescu îndemnatul-i pe cei prezenti la lansare să citască „Balade...”. Și Radof. Acesta este cel de-al șaselea volum de versuri al fostului actor de la Nottara (pensionat în '96) dar a mai semnat schițe, eseuri, scenarii de film și televiziune sau articole de specialitate și alături de... (S.D. - ZIUA)

Pavel Șogard - critic literar din 1970

Ștefan Radof

Ștefan Radof este mult mai mult decât moștenitorul unei roștii protocolare și, implicit, al unei îndelungi tradiții de limbaj poetic calofit, căutat, prin care se aduce laudă cuvântului încărcat de senzorialitate, re-născător de arome și pasiuni. Există un punct critic, un prag, de unde acest idiom succulent își adună forțele, spre a vira într-un plan cu totul diferit, depășind limitele arealului strict limesc, pentru un salt în translucid, în metafizic...

Este un spirit al bunei rândului, al primatului sufletului, al așezării într-un cosmos ordonat-extatic, mental căruia îi vine foarte la îndemână să facă trecerea spre un teritoriu băntuit de duhul distrugerii, al nimicniciei și al derizivității pedestre, cum e, în datele de bază, lumee-marfă, nouă contemporană.

Simona-Grazia Dima - România literară - 2009

Cu criticul literar Alex Ștefănescu

Ștefan Radof

Balade, Doamnelor,
balade

CARTEA ROMÂNEASCĂ

ZOON POLITIKON

Întâlnire cu Alexandru Paleologu și Corneliu Copos

Spuneți într-un interviu că Nicolae Manolescu este omul politic aristotelic.

Da, Există celebrul principiu al lui Aristotel care afirmă că omul este un animal politic, zoon politikon, adică singura ființă socială, viețuitor în cetate. Politica este de fapt, sau ar trebui să fie, știința care studiază omul din perspectiva acestei definiții, de ființă socială. Toată lumea e de acord că omul este destinat prin natura sa nu doar pentru o existență biologică, ci și pentru bine și pentru fericire. Dar fericirea trece prin stomac și individul este capabil să o obțină

doar dacă acționează într-o comunitate, spre binele lui și al societății. Pentru mine, Nicolae Manolescu este zoon politikon, reprezentativ pentru clasa intelectuală, ființa socială cultă, care-și conștientizează rolul pe care trebuie să-l aibă în comunitate și se implică. Și Maiorescu a fost un om al cetății.

Ați făcut parte din grupul celor 16 intelectuali care, în decembrie 90 înființau mișcarea Alianța Civică. Între aceștia se număra și Nicolae Manolescu.

- Da, eram acolo în calitate pe care ne-o asumaserăm, aceea de zoon politikon, de ființă care

gândește și nu poate să privească pasiv cum societatea o ia razna. Deși nu a fost un partid politic și nu a candidat vreodată ca și entitate separată în alegeri, numeroși membrii ai Alianței Civice au fost propulsați în diferite funcții în stat și în administrațiile locale ca parte din decizia organizației de a se implica activ în viața politică din România. Printre ei se numără și Emil Constantinescu ales președinte al României în anul 1996.

Manolescu, împreună cu Ana Blandiana au fost desemnați, în acele zile, să redacteze documentele Alianței.

Cum ați ajuns la Alianța Civică?

- Fusesem la Grupul de Dialog Social, dar acolo se cam bătea apa-n piuă, de aceea, când dizidentul Gabriel Andreescu a făcut apelul să întemeiem o organizație sericăsă, n-am stat pe gânduri. Ne-am întâlnit conspirativ în casa lui Remus Mistreanu, văr cu pictorul Horia Bernea. În noiembrie am citit în fața mulțimii Apelul către țara al Alianței Civice. Manolescu a fondat apoi, în iunie 91, Partidul Alianței Civice, care era de-acum o organizație politică, iar eu nu voiam să fac politică. Dar el mi-a deschis ochii cu teoria lui Aristotel din Etica, unde se vorbește prima oară despre zoon politikon. Că nu poți să fi intelectual, să propovăduiești morala, fără acest atribut, zoon politikon. Atunci am înțeles și eu de ce nu puteam sta deoparte: pentru că eram, și am rămas și acum, o ființă socială care trebuie să-și servească cetatea. Nu vreau să fiu patetic, dar partidul acela era animat de oameni cu sentimente foarte romantice: Mihail Șora, Augustin Doinaș, Alexandru Paleologu, Ion Păun Oțimanu, Liviu Antonesei, Liviu Ciocărlie, Dan Laurențiu, Mircea Ciobanu, și zeci, sute poate, de intelectuali de rasă pură, din toată țara. Ne simțeam ca revoluționarii de la 1848, deci să luptăm cu toate puterile ca să schimbăm ceva în țara asta.

- Cât de implicat mai este acum zoon politikon Radoș în viața cetății?

La recepția majestății sale Regina Ana

- De fapt, dacă citești statutul PAC, îți dai seama că e vorba de neo-liberalism, un concept filosofico-social și politico-economic care se bazează, printre altele, pe liberalismul clasic și pe teoria neoclasică și care urmărește minimizarea influențelor statului asupra evenimentelor economice. Atunci am fondat Convenția Democratică, cu Coposu, cu Ticu Dumitrescu. Mai târziu, prin 1998, PAC a fuzionat cu PNL. Dar atunci încă mai erau rămășițe de Brătieni autentici pe-acolo. Nu m-am implicat în politică pentru ca să profit. PAC a fost un partid care s-a bucurat de simpatia întregului spectru politic de la dreapta eșichierului, dar cu aceeași plăcere ne-au și desființat. Prinsesem ceva forță și devenisem periculoși. Prea erau mulți intelectuali la un loc. Când am văzut însă care erau liberalii „de tip nou”, ce caractere au, eu și cu Nicolae Manolescu ne-am retras.

A consemnat Val Mănescu

ARTIST printre ARTIȘTI

CREDIDAM este într-un fel și copilul meu. Spun asta pentru că, pe când eram în Parlament, între 1992-1996, am primit spre studiu problema revizuirii Legii dreptului de autor. Era o treabă pe care trebuia s-o facem repede, deoarece drepturile de autor figurau ca o condiție sine-qua-non în documentele care priveau restituirea de către americani a Clauzei Națiunii celei mai favorizate, României. Eram în opoziție, dar, datorită presiunilor din afară, și în pofida părerii celor de la putere, care considerau că nu este momentul pentru o astfel de lege și că altele sunt prioritățile, după lungi consultări și dezbateri, am reușit să scoatem această lege. A fost treaba Comisiilor de Cultură din parlament formată din deputați și senatori intelectuali, între care amintesc pe Adrian Păunescu, Ștefan Augustin Doinaș, Ovidiu Genaru și Eugen Vasiliu, care s-au apucat să studieze legislația americană și europeană în domeniu. Pentru România, acest aspect al drepturilor de autor, dar mai ales al drepturilor conexe, era ceva cu totul și cu totul nou. Îmi aduc aminte că au fost discuții aprinse pe fiecare cuvânt, căci nu era ușor de înțeles pentru cineva care trăise aproape cincizeci de ani de comunism, ce-i cu proprietatea intelectuală. Lasă, că în comunism, statul era proprietarul absolut pe toate bunurile și ființele, ba chiar se străduia să fie stăpân și pe sufletele noastre. Așa cum am redactat-o noi, inspirându-ne și după modele occidentale pe care le-am adaptat la realitățile noastre, era cea mai completă și logică lege formulată vreodată în România. Din păcate, alții au bulibășit-o, mai din inconștientă, mai din nepăsare, de-a ajuns cum a ajuns. Abia după vreo patru-cinci ani s-a putut transpune în viață, căci nu s-au învrednicit să dea la timp normele de aplicare. Ce mai, ca la noi, la nimeni.

Între timp, prin '96, luase ființă CREDIDAM, ca organism de gestiune colectivă abilitat să administreze drepturile artiștilor. Ștefan Gheorghiu și cu ceilalți entuziaști umbrau din uș-n ușă să deblocheze inerția autorităților. M-au rugat să-i ajut. Eu terminasem mandatul de parlamentar și eram sătul de politicianismele de doi bani și de lupta asta inutilă, de Sisif, cu „grupurile de interese”, cum aud că se spune astăzi. Dar, convins că sunt de partea dreptății, am cedat și m-am angajat alături de mâna aceia de oameni, într-o luptă pe viață și pe moarte cu Ministerul Culturii, mai ales, unde funcționari de

modă veche nu puteau pricepe că și creația interpretativă este un produs intelectual care trebuie protejat, deoarece este irepetabil.

Ei, da, cu toată modestia, orice s-ar spune, CREDIDAM e și copilul meu! De-aia, am vrut să crească frumos și puternic. De-aia mă vezi la ședințe când intervin când mici neînțelegeri din interior împiedică luarea unor decizii. Și vreau ca lucrurile să meargă corect și cinstit. Pentru că viața m-a învățat că uneori se întâmplă să greșești și din prea multă onestitate, din prea multă încredere în oameni.

Ce pot eu să mai spun despre CREDIDAM? Promit că voi fi acolo până la ultima mea suflare, la fel de dur și de exigent, pentru că în la ceastă instituție și cred în viitorul ei.

Iulian Vrăbete, Mișu Cernea, Ștefan Radof și Cristian Șofron
Adunarea Generală CREDIDAM 2008

Mihai Cernea, Liliana Savu și Ștefan Radof - Adunarea Generală CREDIDAM 2008

Ședința Consiliului Director CREDIDAM - decembrie 2008

ÎN GENERAL

Ce vorbește românul?

Ce vorbește? Foarte mult despre politică, în primul rând. Și, la fel de mult despre ce-o fi mâine cu țara noastră. Se pare că s-a trezit în el animalul politic.

Ce gândește românul?

Mă. Românul gândește la mai bine. Din punct de vedere material, mai întâi. Nu mai înțiește ca să muncească, muncește ca să trăiască.

Ce cântă românul?

Când e sincer și fericit, când e ei însuși, românul cântă muzica lui tradițională. Când nu-i e bine, ca să-și ascundă starea, nu mai contează ce cântă. Poate și și manea.

Ce vede românul?

Când se uită, și vede ce se vede, preferă să închidă ochii. Pe sub pleoape, românul își vede speranțele de viitor. Unul mai bun, dacă nu pentru el, măcar pentru copii lui.

Ce simte românul?

Simte o istovire continuă și inutilă din cauza stopurilor create de către politicieni.

Ce mănâncă românul?

Ha, ha, ha! Românul mănâncă orice. Că ne place să mâncăm. Fasole, sarmale, șuncă cu ceapă, caltaboși, cămași trandafiri cu murături, felci, mici, covrigi, pu! la ceas cu mujdei de usturoi... Mai vrei? Hai că mi-a lăsat gura apă!

Ce bea românul?

Țuică bună sau horincă și un vințor adevărat de butuc.

Cum vorbește românul?

Sunt două categorii de români: una, din zona rurală, care-și păstrează limba veche curată, chiar dacă uneori e alterată de lipsa mijloacelor de informare. Și a doua, în special din mediul urban, care este o limbă păstrășcă, influențată de așa-zise neologisme. Dar eu le-aș zice barbarisme folosite de cei fără înțelegere școlară.

Cum este românul?

Este național fără să fie naționalist. Noi n-am fost niciodată govoni.

CLIPSE DE VIAȚĂ

Ion Chelcu, Octavian Chelcu, Ștefan Radof

Cu Ștefan Radof în 1980 și Aneta Similea - 1980

Clipse de răgaz la Oslo

În spectacolul Les Nègres de Jean Genet la Teatrul Național Luxemburg

Acasă la familia Ștefan și Gina Radof

Repetiție la Teatrul Național din București în 1998
Raluca Zărnescu, Marius Tuchilă, Violeta Barbu, Adela Măruțescu, Ion Voivă

Într-un moment la cina de la Teatrul Național

Pentru furnizarea de către artiști a informațiilor strict necesare repartițiilor de bani, acționați după următorii pași:

1. Accesați site-ul www.credidam.ro
2. Acționați butonul CONTUL MEU, aflat în dreapta-jos a paginii
3. Logați-vă (completați rubricile USER și PAROLĂ PROPRIE, apăsați ENTER).

Veți putea avea acces la sumele primite și la sursele acestora.

Veți putea vizualiza repertoriul on-line.

Veți putea actualiza repertoriul on-line

4. Completați cu noile înregistrări lista existentă, înscrind informații pe toate câmpurile de pe formularul electronic.

5. Listați (tipăriți) / imprimați pe hârtie formularul astfel completat, semnați-l și expediați-l pe adresa CREDIDAM, Str. Jules Michelet 15 - 17, et. 2, ap. 11, București.

Pentru înscrierea on-line ca membru CREDIDAM, artiștii trebuie să procedeze după cum urmează:

1. Se accesează site-ul www.credidam.ro
2. Se completează formularul de înscriere (preluat din rubrica din stânga sus a paginii)
3. Se creează contul personal
4. După primirea legitimației de membru CREDIDAM, artistul va putea să primească și să furnizeze informații în timp real, on line.

CREDIDAM ÎN EPOCA INFORMATICII

Trăim deja în societatea informațională.
Să-i folosim avantajele!

Actualizați-vă repertoriul on-line
direct pe site-ul CREDIDAM!

Avantaje:
1. Economisim timp
2. Informațiile introduse de Div. intră direct în repartiții.
3. Informațiile produse la CREDIDAM vor trebui să fie mai ușor procesate, apoi validate de Div. și numai după aceea intră în repartiții.

MAI SIMPLU, MAI RAPID, MAI EFICIENT!

CUPRINS

Senior Radof și efectul de seră.....	1
Fișă de cadru.....	2
Memorialul revoltatului temperat.....	3
Manual de supraviețuire.....	5
Lecția de viață.....	6
Un actor atipic.....	7
Aprecieri.....	8
Starea de imblânzitor.....	10
Nemuritorul.....	14
Fișier de spectacole.....	16
Platonov.....	18
Azilul de noapte.....	19
Efectul de seră.....	20
Sub semnul lui Apolo.....	22
Zoon politikon.....	24
Artist printre artiști.....	26
În general.....	27
Clipse de viață.....	28

Info CREDIDAM

Publicație periodică editată de Centrul Român pentru Administrarea Drepturilor Artiștilor Interpreți
Str. Jules Michelet nr. 15-17, Sector 1, 010462, București, România

Tel: 0040 213 079 200
0040 213 079 201
Fax: 0040 213 185 813
Mobil: 0040 727 772 553
0040 724 567 205

www.credidam.ro
e-mail: office@credidam.ro

Director General: Ștefan Gheorghiu

Editor coordonator: Val Mănescu

Copyright © CREDIDAM 2009

Tehnoredactare și tipar:

DOCUPRINT
București, Str. Șeltes nr. 30 bis
Tel: 0114 - 598 930, 0114 - 734 838
E-mail: docuprint@vickinet.ro

ISSN 1584 - 0380

SENIOR RADOȘ ȘI EFECTUL DE SERĂ

Senior Radof locuiește pe Calea Victoriei,
unde altundeva, un loc în care-l poate oricine privi
cum respiră adinec, cum privește lumea și oamenii,
cum pășeste grav, apăsător de
responsabilitatea șoaptei
pe care i-a dat

Dumnezeu s-o rostescă.

Robul lui acolo e acela al mărului de lângă drum
din care călătorul poate să se înfrupte cât vrea,
dacă e însetat de dulcele amar al vieții.

Să guste și să se sfințească cu anafura adevărului:
istoria nu se oprește decât acolo
unde se termină dragostea.

Fructele lui sunt cuvintele.

Și tăcerile.

Dar ce cuvinte strălucitoare!

Și ce tăceri pline de înțelesuri!

Are Senior Radof cuvinte și tăceri pentru orice suflet
care nu doarme.

Pentru sufletele care dorm,

știe Seniorul cuvinte și tăceri care să le deștepte din somn,
arătându-le inima cum îi bate lui

în palmă

și dăruindu-le stele ca să le țină de urât

în singurătatea acestei lumi.

În care suntem din în ce mai mulți

și mai ulaiți de câtă îndepărtare

ni se întâmplă.

În epoca betonului și a sticlei,

simte și el efectul de seră.

Îi sufocă urâtul acid și răutatea perversă.

Dar are puterea să deschidă larg ferestre de iarbă

și să ne învețe să respirăm atent

doar moleculele de aer necorodate

de ridicolul acestei epoci.

Trec doamnele toamne pe lângă Senior

și-l poleiesc cu argint.

Din reflectoare cade șovăind lumina

ca o îndoială a desclătării,

când nimeni nu mai știe la ce-i bună propria libertate.

Pe ecran, într-un clip de-o clipă,

Seniorul joacă într-o reclamă la viață.

Este o clipă de 75 de ani din existența lumii.

La mulți ani, Senior Radof!

Val Mănescu

FIȘĂ DE CADRE

ȘTEFAN RADOȘ

s-a născut la 1 Decembrie 1934, în comuna Buțea, județul Ilfov. Este actor, poet și om politic. Este fiul lui IOAN RADOȘ (tatăl său s-a născut în Basarabia, în comuna Cot-Chital, plasa Ismail, județul Cetatea Albă) și al MARIEI RADOȘ, născută NICOLAE, în comuna Buzmanu, plasa Râncari, județul Ilfov. Tatăl a fost mic negustor în București până în anul 1949 când a fost obligat să-și radieze firma. Ștefan Radoș a urmat Școala Parohială - catolică "Sfântul Iosif" din București, "Colegiul Național Sfântul Sava" și a absolvit Școala Medie de Comerț Exterior. A urmat cursuri de actorie la Institutul de Teatru București la clasa maestrului Costache Antoniu și pe garanția politică a lui Radu Beligan.

În 1952, securitatea îl arestează și este condamnat politic de Tribunalul Militar - 2 - Ploiești la cinci de muncă silnică, pentru complot împotriva orânduirii de stat, din care execută doar 2 ani, fiind amnistiat în urma decretului emis în urma înțelegerii de la Geneva - 1955. Tatăl se afla la Canal, fusese condamnat exact cu un an înainte.

În anul 1962 s-a căsătorit cu Doina Hossu, profesoară de fizică și matematică. A debutat ca actor la Teatrul Tineretului din Piatra-Neamț, iar din 1965 face parte din trupa Teatrului Notara din București. A fost conferențiar la Academia de Teatru și Film (1990-1994) și profesor la Academia de Artă, Universitatea Hyperion (1996

- 2000), activitate din care s-a retras din cauza degradării învățământului de specialitate. A publicat șase volume de versuri, dar și numeroase schițe, eseuri și articole de specialitate și atitudine civică, este autor a mai multor scenarii de film și pentru televiziune. Este membru al Uniunii Scriitorilor, din 1991, al UNITER și al Asociației Foștilor Deținuți Politici din România (AFDPR).

PREMIU

- Premiul A.T.M. și al criticilor: În 1980, 1982, 1984, 1986;
- Laureat al festivalului de film de la "Lucarno" cu filmul Prea mic pentru un război atât de mare;
- Laureat al festivalului de teatru de la Nancy 1969 - Franța;
- Laureat al festivalului de teatru de la Arhus 1970 - Danemarca;
- Laureat al festivalului de teatru de la Guanahato 1978 - Mexic;
- Laureat al festivalului de teatru de la Plovdiv 1999 - Bulgaria.

În cadrul unei ceremonii, desfășurate luni, 6 decembrie 2004, la Palatul Cotroceni, Președintele României, Ion Iliescu, a conferit Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler, maestrului Ștefan Radoș, în semn de apreciere pentru îndelungata și fructuoasă activitate artistică, pentru căruținea și talentul puse în slujba artei spectacolului și a teatrului românesc.

În calitate de membru în Partidul Alianței Civice (PAC), Ștefan Radoș a fost ales senator în circumscripția electorală nr. 42 Ilfov pe listele Convenției Democratice Române, data validării: 21 octombrie 1992.

A făcut parte din Grupul parlamentar de orientare civic-liberală - până în septembrie 1993 și, după această dată, din Grupul parlamentar al Partidului Alianței Civice, precum și din două Comisii permanente: Comisia pentru cultură, artă și mijloace de informare în masă și Comisia pentru administrație publică și organizarea teritoriului.

Senatorul Ștefan Radoș - la vot în Senat

MEMORIALUL REVOLTATULUI TEMPERAT

După ce am făcut Școala Primară Catolică Sfântul Iosif, mama a fost de părere că liceul cel mai important este, totuși, Colegiul Național Sfântul Sava.

În 1947-1948, a căzut însă ca un trăsnet reforma învățământului. În toamna lui '47 ne-am dus la școală și am aflat cu stupeoare: Colegiul Sf. Sava fusese declarat gimnaziu, pentru că în primavara lui '48 să fie transformat în liceu, care însă nu se va mai numi Sf. Sava, ci Liceul Teoretic nr. 1 de Băileți; mai târziu a devenit mixt, adăugându-i-se și denumirea de N. Bălcescu. Cine voia să rămână în Liceul Teoretic nr. 1 se putea înscrie în funcție de noile criterii: "dosarul originii sociale" și pe urmă al notelor, în această ordine. La note nu stăteam grozav, iar cât despre dosar... Atunci nu înțelegeam târâșenia cu dosarele și cu originea socială, mai târziu însă... am înțeles, cu vârf și îndesat, și-ăpoi toată viața!... Așa ne-am trezit că majoritatea dintre noi suntem repartizați la școlile medii tehnice sau profesionale nou-înființate ca urmare a așa-zisei reforme, unde datorită medilor am fost primiți direct în anul doi.

"Republica are nevoie de cadre noi, cu o nouă concepție despre lume și viață... Viitorul ei stă în mîințele și brațele noastre, tovarășii colegi!" Așa ne prelucra colegul nostru de la Spiru Haret, tovarășul președinte al U.A.E.R.-ului pe țară, Ion Iliescu, Colegiul Național Sf. Sava, liceele Gh. Lazăr, Gh. Șincai și Mihai Viteazul erau socotite cele mai reacționare din București. Din sânul acestora fuseseră cei mai mulți manifestați, o parte arestați, care participaseră în toamna lui '47 la demonstrația din Piața Palatului Regal pentru susținerea Majestății Sale, cu ocazia grevei regale. La venirea din vacanța de iarnă, ne-am trezit că din toate clasele portretul Majestății Sale Regele Mihai I fusese dat jos și în locul lui fusese pus portretul lui Stalin. După o săptămână, într-o luni dimineața, s-a constatat că portretele cu Stalin fuseseră arse și, în unele clase, fusese pus la loc portretul Majestății Sale... În februarie '48, la Sf. Sava s-a declanșat o anchetă. Rezultatul: majoritatea profesorilor, în frunte cu secretarul școlii, câțiva pedagogi și nu-mi mai aduc aminte care dintre domnii elevi din cursul superior fuseseră arestați. Mistica roșie, bolșevică, a luptei de clasă, adusă odată cu tancurile sovietice "eliberatoare", se punea în mișcare cu o agresivitate fără precedent. Războiul fusese un fleac pe lângă ea. Din "lumpenul" (scursurile) societății se recutau noi activiști, șefi de cadre și, bineînțeles, viitorul aparat represiv al puterii, Securitatea. Toate acestea în numele poporului...

Această perioadă, a copilăriei și mai ales a școlii m-a marcat profund, așa spune definitiv pentru ceea ce am devenit, sub două aspecte: unul benefic și altul malefic, tragic. Noi, copiii, nu aveam opreliști în relațiile dintre noi și habar n-aveam de așa-zisele diferențe sociale, luam act de ele într-un mod ludic: "Nu asta e treaba noastră, a copiilor, cu asta se ocupă oamenii mari. Mai târziu

mi-am dat seama că noi, aștia mici, trăiam într-o relație edenică, păstram încă acea candoare, angelică, de-acolo de unde veneam, din Mălaia Zodilor. Fiecare dintre noi locuim în trupurile noastre, niște palimpseste de carne și oase, și-n visceralele noastre purtam înscrise, genetic, păcatele și virtuțile strămoșilor noștri; peste care urma să le adăugăm pe ale noastre.

Am mai spus-o: n-am fost un elev silitor, aveam toane, dar genul de educație pe care i-am primit în aceste două școli a fost fundamental pentru mine. Școala nu m-a învățat, nu. M-a instruit și m-a educat cum să învăț mai târziu. De altfel, în afară de școli, universitățile mele au fost pușcării și institutele de teatru.

Dupa război, tinerii din generația

noastră aveau să reproșeze foarte multe trecutului. Așa a apărut celebra Generația a tinerilor furioși, care avea drept slogan titlul celebrei piese de teatru a lui Osborne: Privind înapoi cu mânie. Ei, bine, generația mea privea înainte cu mânie și înapoi cu nostalgie.

Marcela Gheorghiu
Ziarul Financiar - 2006

Cum vă place să vă recunoască lumea, Maestre Radof? Ca actor sau ca poet?

Nu pot să despart nici unul dintre personajele astea pe care mi le-ai atribuit de noțiunea de OM. Ele sunt strâns legate unul de altul, inclusiv de viața mea personală.

Viața mea proprie e marcată acum de drama morții prietenului meu Gheorghe Dinică, care a plecat undeva unde-o să ne ducem cândva, nimeni nu știe când și unde-i acel undeva. Am fost prieteni din copilărie și pot spune că și viața mea și viața lui s-au confundat cu meseria.

Când ați simțit atracția pentru teatru?

Urmasem liceul Sfântul Sava unde se refugiase, după război, Teatrul Național. Fugeam de la ore și mă strecuram la repetiții.

Eram fascinat de cum se mișcau personajele, de cum se auzeau vocile actorilor din scenă, de luminile și umbrele rampelor. Mă ascundeam în culise și-i pândeam pe actori cum se pregăteau pentru rol. Cum făceau exercițiile de dicție, de încălzire a vocii, cum se machiau. Transformarea asta a omului care părea obișnuit pe stradă, într-un personaj care te făcea să plângi sau să râzi, care te obliga să trăiești viața pe care-o întruchipau pe scenă ca și cum ar fi fost reală, asta mă fascina.

Era o lume specială, în contrast cu realitatea mizerabilă de zi cu zi. N-am să-i uit cât oi trăi pe Mircea Anghelescu, pe Lili Carandino, considerată Greta Garbo a României, pe Nicolae Brancimir, pe Agepsina Macri jucând în înșir-te, mărgărite de Victor Eftimiu...

De atunci a început visul meu cel drag, acela de a fi și eu ca ei.

Viața unui artist trece în lumina reflectoarelor,
în fața lumii.

E o persoană publică, nu-și aparține numai sieși.

Are o misiune divină: să trăiască frumos

și să le facă și

altora viața mai frumoasă.

Eu, m-am străduiut, prin roluri și cărți.

MANUAL DE SUPRAVIEȚUIRE

Eu încă nu eram sigur că vreau să urmez această carieră, mi se părea un ideal prea înalt pentru mine... Pe de altă parte, când i-am pomenit tatei, în treacăt, de actori, mi-a dat o replică de neuitat: "Actori? Teatru? Ehe!, băiete... când eram piccolo la Café de la Paix, aveam cu toții o vorbă: "Ferește muștarul, că vin actorii!..."

Pușni dintre ei erau cu adevărat mari, restul erau de umplutura, niște rataji". Colegul meu de bancă, Nicu Dobrițoiu, care va deveni și unul dintre cei mai buni și devotați prieteni, era bălău administratorul Casei Artiștilor din strada General Berthelot, unde unul dintre idoli mei chiar locuia. Nicu Dobrițoiu și cu mine ne-am înscris, așadar: eu la Școala Medie Tehnică de Comerț, eu la o școală profesională de comerț.

Amândouă funcționau în clădirea fostului Liceu Evanghelic St. Gheorghe, pe Calea Victoriei. Am terminat-o în doi ani; școala era de trei și toți cei care veniserăm din licee intraserăm direct în anul doi. Am fost repartizat ca vânzător la Ferometal - în comerțul socialist -, în unitățile căruia făcusem și practica. Idealist cum era, tata mi-a zis: "Lasă, nu-i nimic măi bălăule, comuniștii ăștia n-or sta cât lumea. Du-te și continuă să faci școala asta de comerț și dacă poți și facultatea. Învăță economie, că asta-i viitorul".

Apropos, în urmă cu doi ani am aflat de când am eu dosar la Securitate: de la vârsta de 16 ani, din 1950, când lucram la Ferometal...

Am dat diferențele necesare și am mers mai departe, mai întâi la Școala Medie de Comerț serală și apoi la zi, la Școala Medie de Comerț Exterior nr. 2, devenind astfel din nou coleg cu Nicu Dobrițoiu.

Mi-am juit coatele încercând să imit scena căderii lui Erni Botta când legina în Othello. De cum vedeam un spectacol, dam fuga la Biblioteca Universitară, fosta Bibliotecă a Fundațiilor Regale, unde ascultam și muzică, la căști... Până la arestare și după, acolo ne făceam veacul.

Viața în cartier începea să se degradeze: în toamna lui '47 - anul foamei -, ne-am trezit într-o noapte că cineva ne sparge vitrina cu un pietruș; până să ajungă tata, infractorul fugise; dimineața, am găsit scris pe unul dintre pereții de la intrare: "La Jean Speculantu".

Tata a spus doar atât: "Băiete, asta e, se simte c-au venit boșevicii în țară, ne-așteaptă vremuri grele. A început lupta de clasă, cum zic ei". Și oftând a adăugat: "Bata Gerda, ce-o fi făcând? Și frații ei la fel?..."

Gerda avea vreo douăzeci de ani când mama o adusese la noi, prin toamna lui '44, ca să-mi fie Fraulein, de fapt să mă învețe mai departe germana. Era gâvboaca de pe lângă Sibiu. În toamna lui '45, a aflat că părinții și frații ei fuseseră luați de ruși și deportați în Siberia. Mi-aduc aminte că, după plecarea ei, tata m-a avertizat: "Dacă mai spui un cuvânt în germană, te mănânc..."; la care i-am întrebat: "Nici în gând?..."

"Mă, nu face pe prostul cu mine dacă nu ești!".

Tot atunci i-a dat drumul și bălăutul de prăvălie: "Gavriță, du-te și te dă cu ăștia, înscrie-te în brigăzile de muncă, fă-te brigadier, la Vișeu sau la Agnita Botorca, unde-o fi, dar nu uita niciodată ce te-am învățat, așa cum și pe mine m-au învățat alții".

Imediat după război, începuse o vizibilă desculturare a linetului, apăruseră chiar unele manifestări nonconformiste, prin saloanele de dans se cânta jazz, se născuse o modă și în vestimentațe, "Mala-gamba", lansată de celebrul baterist cu același nume de la Savoy; pantalonii strâmți, până la manșetă lați de două degete; sacoul colorat, cu umeri lăsați; pălăria cu borurile late și calota turrită; cravata lungă, gen fil și pantofi cu talpa groasă de crep sau de anvelopă de automobil; la mișo, li se mai ziceau și "pantofi cu etaj, fără lift". Mergeam și noi, "gașca", la saloane: la Locomotiva, lângă Podul Basarab, la Grivița, ba câteodată ajungeam și-n centru, la Zissu, pe Batjitel...

La răscruce de vânturi mă depărtam din ce în ce de "gașcă", de altfel nici unul dintre noi nu mai avea chef, eram derutați, speriați, nu știam încotro s-o luăm. Horașu și Victor, copiii domnelor Lungu, s-au mutat la Deva;

Paul Florea, cu care m-a prins tata fumând și bănd secărică, a dispărut și el;

țărziu, când eram deja actor, ne-am întâlnit: ajunsese judecător.

În rest, doar sacia de la colțul străzilor Caraman și Mihai Viteazul, unde ne făceam veacul seara,

a mai rămas o vreme să ne plângă...

Țara era jefită de Sovromari: Sovrompetrol, Sovromtransport, Sovrom peste tot.

Marea Prietenă își pusese consilierii în toate domeniile, până și în teatre.

Am urmat o școală infectă, în care se preda: Economie politică și marxism-leninism; Istoria PCUS; Istoria PCR; Contabilitatea în partida simplă (cea frească, în partidă dublă, fiind socialismul capitalist); limba rusă; celebra Istorie a României a lui Rădler; până și Matematica era cenzurată, se preda până la logaritmi, restul fiind considerat matematica idealistă...

Tata și-a aruncat odată ochii prin ce citeam și, după un timp, m-a întrebat:

"Măi, Ștefane! După ce se eliberează proletariatul ăsta, al vostru, din lanțuri, cu ce se ocupă?"

Eu am rămas pal și m-a umflat râsul, dar el a continuat: "Să-ți spun eu, că-i cunosc mai bine: stă cu mâinile în buzunar și se uită la tine, care muncești, și râde; sau și te vârt în buzunarele tale ori ale altora, că n-are; și de unde să aibă dacă e hoț și puturos?"

LECTȚIA DE VIAȚĂ

În 1955, eu eram proaspăt ieșit din pușcărie, după un an și șase luni de încarcerare cu eticheta de „dușman al poporului”. Pentru că eram fiu de măc neșug. Desigur, n-aveam voie să intru în nici un institut de învățământ superior, așa că m-am dus la Școala Populară de Artă. Învășasem singur partea cea mai expresivă din Scrisoarea III și m-a văzut profesoara Leni Caler care m-a înscris direct în anul doi. Profesori am avut nume mari din elita teatrului românesc. Ca să dau numai un exemplu, marele universitar Ion Zamfirescu, persona non grata la ora aceea, preda Istoria teatrului. Acolo l-am întâlnit pe Gigi Diniță. Și el fusese admis tot așa, direct în anul doi. Eu copilărisem în Grivița, el peste Podul Grand, în Giulești. Nici el nu putea visa la institutul de teatru, așa că ne-am dus amândoi la Casa de Cultură a Sindicatelor, unde am dat peste Val Moldovan și peste Dinu Ianculescu, care ne-au cooptat în trupa de teatru. N-aveam slujbă, dacă nu pun la socoteală că descărcăm în gară vagoane cu legume, cu să am un ban pentru

mâncare. Erau vremuri grele. Tata abia își găsisse de lucru la un aprozor, mama fusese dată afară din serviciu... Dar am supraviețuit, numai cu știu cum, până mi-a venit ordinarul de încorporare. Unde crezi? Unde-i era locul unuia care era fiu de „dușman al poporului”, în armată la DGSM, de fapt un lagăr de muncă forțată la Galați. Ei, acolo la diribau, numai ce mă trezește într-o zi cu un mandat poștal de la Gigi Diniță, 25 de lei. Nici Gigi nu dădea pe-afară de bogat, dar pentru mine, banii ăștia erau mană cerească. Prietene, bea și tu un spreț pentru mine, așa scria pe mandat.

1957 - cu caporalul Maurer la muncă forțată la DGSM Galați

Dacă-n cer nimic,
Nimic în pământ.
Atunci visele?
Crengile-nspre cer
Crengile-n pământ,
Cerule în vânt,
Către cine cer?

Pe Diniță îl descoperise Dina Cocea și-l luase la Institut, la clasa ei. În timpul armatei, m-au primit la Ansamblul D.G.S.M.-ului. Eram coleg de scenă cu Ileana Sărăroiu, cu Alexandru Lulescu, și cu acordeonistul Ilie Udilă. După eliberarea din armată, toamna, dau examen la teatru, intru la clasa lui Beligan, în aceeași grupă cu Irina Petrescu și cu Alexandru Arșinel. După trei săptămâni, sunt dat afară. Era în 1958. Un coleg mă reclamase oficial că aveam dosar și că fusesem în pușcărie. Doi ani am stat pe tușă. Mi-am luat inima-n dinți, m-am dus la maestrul Beligan și i-am spus că nu pot trăi fără teatru, că sunt bolnav de teatru. Între timp, fusesem armistiat, dar aveam domiciliu forțat. Maestrul mi-a spus că nu-i bui că m-am îmbolnăvit de teatru, și m-a chemat la examen. În comisie, Costache Antoniu, Irina Răchîțeanu, A.Pop Marțian, George Vraca, Ion Șabîghian, Beate Fredanov, Aura Butescu, Nicolae Bălățeanu, monștri sacri ai scenei românești. Am spus un singur vers: „Baci boeri cu barba rară...”, Beligan a zis „Mersi!” și... eram intrat.

Am absolvit în 1964. Fac parte, alături de Pino Caramitru, Mariana Mihai, Virgil Oglășanu, Costel Constantin, Valeria Seciu, Ilina Tomoroaveanu, Monica Ghiuță, Ovidiu Iuliu Moldovan, din ceea ce criticii de teatru au numit Generația de Platină. Artileria grea a

teatrului românesc. Aproape toți am debutat la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, unde era o formidabilă emulație pentru tinerii actori...

În toamna anului 1965, la îndemnul eminentului om de teatru și regizor Cornel Todea, m-am prezentat la concursul organizat de Teatrul Nottara - condus la acea vreme de marele Horia Lovinescu, dramaturg de-o originalitate aparte, cu o vastă cultură și o aleasă boierie în spirit și-n gesturi. Era o perioadă mai transparentă și reformatoare în teatru. Lovinescu reușise să atragă de partea lui un număr impresionant de tinere talente cu care, alături de cei mai vârstnici, căreia le purta un respect semi-ortodox, a creat un suflu nou și destul de liberal pentru acele vremuri. În acest climat m-am format și m-am dezvoltat eu ca artist.

Apoi, restul se știe. Viața unui artist trece în lumina reflectoarelor, în fața lumii. E o persoană publică, nu-și aparține numai sieși. Are o misiune divină: să trăiască frumos și să le facă și altoarea viața mai frumoasă. Eu, m-am strădui, prin roluri și cărți. Dacă vrei, îți dau o autobiografie.

A consemnat Val Mănescu

Un actor atipic

Ștefan Radof este un actor atipic. Adică, este mai mult decât un actor. A devenit un simbol al renașterii teatrului românesc - joacă, de peste cinci decenii, pe scenele teatrelor bucureștene. Face film, scrie poezii. Ține interviuri. Este implicat în viața social-politică a României - a făcut parte și din Parlament! Aude că participă, activ, efectiv, cu idei, soluții și...minte limpede, la întrunirile CREDIDAM. Gândește! Erigo, nu-i atipic?...

No-mi vine să cred că are prinși deja, „în buchetul vieții, 75 de trandafiri!” (cum se spune, pe vremuri, în textele de mică publicitate). Parcă ieri l-am văzut în Vizitini flămânde și Hartles - excelențele spectacole ale lui Cernescu, de la Nottara, alături de marele dispărat Ștefan Iordache. Ce modern juca! Cât de elaborate erau difuziunile robari din aceste dificile momente! Inubliabil, Polonus-ul lui!

Parcă ieri juca, pentru a mia oară, Micul infern, longevivul spectacol bucureștean, alături de longeviva Silvia Dumitrescu-Timică. Cât umor discret și cât autoironie, în rolul doctorului îndrăgostit!

Parcă mai ieri lua cuvântul cu vehemență, în Parlament, trezindu-și colegii care moțâiau, neînțelegînd de ce, dacă tot ai intrat în Senat, mai trebuie să și ai atitudine...

Știu că și acum joacă, în București, în mai multe spectacole, printre care Azilul de noapte, alt text greu, la propriu și la figurat.

La mulți ani, Ștefan Radof și, nu uitaji, „cu mâne, zilele-și adaugi!”...

Bogdan ULMU

Deși spune că nu are sânge albastru, Ștefan Radof se înșală: este un prinț al teatrului românesc. Crescut într-o atmosferă marqueziană, în care nota definitorie a dat-o fascinanta sa bunică, prin existența lui timporie s-au perindat, rând pe rând, îngerii, zmeii, vrăjitoarele, fiștii de la Buflea, generalii Curții Regale, doamnelor de onoare ale Casei Regale, regele Mihai I și...

(Marcela Gheorghiu - Ziarul de duminică)

Încă de la începuturile carierei sale ca actor la Nottara, în urma numeroaselor turnee pe scenele lumii, criticii de teatru străini au avut aprecieri elogioase la adresa măiestriei interpretative a lui Ștefan Radof.

Teatrul românesc ne-a trezit un interes aparte. Ștefan Radof este un actor deosebit, jocul lui a fost dinamic, o prezență scenică puternică și plină de vigoare. Posibilitățile de comunicare au fost variate și complexe, expresivitatea verbală și fizică reușind să suplonească neînțelegerea limbii.

(Helsingin Sanomat - 1970)

DANEMARCA

...Ștefan Radof este un actor deosebit, jocul lui a fost dinamic, o prezență scenică puternică și plină de vigoare. Posibilitățile de comunicare au fost variate și complexe, expresivitatea verbală și fizică reușind să suplonească neînțelegerea limbii.

...Ștefan Radof este un actor deosebit, jocul lui a fost dinamic, o prezență scenică puternică și plină de vigoare. Posibilitățile de comunicare au fost variate și complexe, expresivitatea verbală și fizică reușind să suplonească neînțelegerea limbii.

DANEMARCA

...Ștefan Radof este un actor deosebit, jocul lui a fost dinamic, o prezență scenică puternică și plină de vigoare. Posibilitățile de comunicare au fost variate și complexe, expresivitatea verbală și fizică reușind să suplonească neînțelegerea limbii.

TRIUMFUL ROMÂNILOR DIN BUCUREȘTI

Mare s-a bucurat românii Teatrului Nottara din București. Ei au văzut cu un mare interes: Ghelderode. Cu o operă care este, fără îndoială, cea mai bună a lui („Escorial”). Cu, mai ales, actori, un director, un regizor, care ne mai au sămânță de teatru din vechișimă și-au demonstrat...

VOLANTE THEATRE
24 aprilie, 1969 - Lorraine

„Cei doi actori... care aparțin la „Escorial” de Ghelderode, au dat o lecție de teatru de o forță și de o calitate excepțională. Lângă ocazii entuziaste i-au salutat”.

WEST REPUBLICAIN
20 aprilie, 1969

„Acesta este un spectacol deosebit de interesant. Într-un timp în care se vorbește atât de mult despre teatru, este bine să se revină la un spectacol deosebit de interesant.”

FINLANDA

...Ștefan Radof este un actor deosebit, jocul lui a fost dinamic, o prezență scenică puternică și plină de vigoare. Posibilitățile de comunicare au fost variate și complexe, expresivitatea verbală și fizică reușind să suplonească neînțelegerea limbii.

Hazardul a vrut ca în această seară trupa teatrului NOTTARA din București să prezinte „Escorial” de Ghelderode.

Dintr-o dată actori adevărați jucau un teatru adevărat, un curent a străbătut sala și aplauzele au izbucnit. (B. Poirot-Delpech - Le Monde, 1969)

Cei doi actori (Ștefan Radof și Ștefan Iordache) care au jucat rolurile principale în Escorial de Ghelderode, au dat o lecție de teatru de o forță și de o calitate excepțională. (Le Figaro Litteraire, 1969)

Cristofor Columb - Ștefan Radof

În cei peste 45 de ani de activitate scenică, Ștefan Radof a dat viață unei galerii însemnate de personaje din dramaturgia națională și universală, clasică, modernă și contemporană, în teatru, în cinematografie, în televiziune și la radio.

1971 - în "Proa mic pentru un război așa de mare" - regia Radu Gabrea

Cu Emanuel Petruț, Ileana Popovici, Traian Stănescu, Ion Vizirescu

1973 - în "Dinozaur de nisipuri" (în plan secund - Emil Botta)

... Acum când mă apropii de Marea Decolare, descopăr că noi, oamenii în general, nu venim întâmplător pe această planetă albastră, pe câr de arătașă, pe atât de devotatoare, mă! Venim cu o misiune precisă, aceea de îmblânzirea. Prima misiune a fost să împodobească la teatrul nostru propriu-zis trup, fiindcă nu întâmplător ni s-a dat să locuim într-un animal, apoi restul e spus atât de adevărat de (Micii) Prinț Antoine de Saint-Exupéry... într-un jurnal de tinerețe, "Poezie și Adevăr", al priet. Wolfgang von Goethe, întrebându-se de ce scrie poezii, a descoperit că de fapt toți oamenii au această disponibilitate, numai că nu toți simt nevoia să și-o exprime sau să conștientizeze asta decât în clipe de maximă tensiune luminoasă sau tragică, de mare bucurie sau durere. "Aștept pe labele mele de fildeș/ Îmblânzitorii mei ochi/ Pândesc bătăgă ultima poftă capătul/ Moartea!" Sigur că da, alfel întrebară, dacă ai veni de la ericane alieciștea, mi s-ar părea la mișto și ai deveni a greșit, l-aș trage la plimbare.

La poezi și histrioni, starea de îmblânzitori ai vieții pe Pământ este ca o rană deschisă

- De mai bine de patru decenii, opt actor ai Teatrului Național. Cum se explică această surprinzătoare longevitate în cântec continuu publicat de Ziarul de Duminică în urmă cu câțiva ani, spunând că toate au fost făcute în viața sa "în numele teatrului". Precizăm în 1995, al cincilea și apoi în diferite momente. Ultima apariție - recentă prezintă de la Teatrul Metropolis, cu "Arbitrul de noapte". E doar morții!

- Longevitate?! E în scris, am avut colegi cu o longevitate asemănătoare în Teatrul Național și la teatru în general. Am să-l numesc pe unul dintre generații mai spirituale, asistentul Beligan, sau pe doamna Silvia Dumbrăvescu Timică, cântăreț de care am jucat 400 de reprezentații în "Mical Beligan", în afară de asta am mai jucat colaborat, sau indicat regizat și în alte teatre înscris de Metropolis: la Opera, în Național și, cel mai important, la Teatrul Național din Luxemburg (Kultur Fabrik din Esch sur Alzert)... Căi despre Morb... în final, în accepțiunea Grecilor antici, Pământul înseamnă creație, iar poezii, actorii, dansatorii etc... erau posedate de divinități creatoare. Așadar starea de îmblânzitori ai vieții pe Pământ la poezi și histrioni este ca o rană deschisă în permanență, nu se face.

- Care a fost momentul cel mai de presă pentru tine?
- Totuși într-un fel și mai ales că de debut, din vreme, din televiziune și film, dar eu prefer să îi citesc dintr-un alt fel de rețetă de succes, și anume despre căile care m-au condus cel mai mult și pe care mă pot lăuda că le-am învățat. Căruțile mari și bine curate, dar eu și din vreme pe moment, deși te chinase, sunt cele care te fac mai om, te înalță, te înalțe, nu mai lasă multă vreme să se apropie un alt interes de ele. Așa cred că se înalță și actorii cu Lucian din "Arbitrul de noapte" de Gorki; sau cred că s-au petrecut lucrurile și în zilele Cristinelii Culabă din "Culabă", înscrisul Făcilor din Escorial în spectacolul-croșet "Viziuni fantezmatice" de Michel de Ghelderode; sponsor din "Căldura cântă" de Molnar; Petros din "Hăndar" și la Corneanu; Finc din "Livada de vișni" de Cebere; Profan din "Copiii Soarelui" de Gorki; Job din "Paradisul" de H. Lovinescu; Spinoza Neapoleon din "Francis Val" de T. Mănușăscu; Dr. Rank din "Nora" de Ibsen; Faustus din "Kalaharia" de Băbănuș; Felix din "Wieland" de Goethe (Dăd Măruș și N. Simion; Corneil din

1978 - Show TV cu Margareta Păstăru și Victor Vișni

1976 - Cu Melina Mercouri și Ion Dichiseanu la Sindacatul Actorilor din Grecia

1976 - în viața sa cu Lucica Mureșan, Ștefan Filip și Daniela Constantin

"Mical Beligan", Nomenclatura din "Dona Elv Machina" de G. Saramba. Unor și personaje: Julia Maria în film; Mark Twain, Gaby-Gay din "Dona Elv Machina"; "Păcătoarele cu suflet" de G. Mănușăscu; "Enigma din Teatru" după "Veronica" de Sacha Guitry și "Arbitrul de noapte" după "Arbitrul" de Beligan, ambele scenarii scrise de mine și în care am jucat la TVR.

- Săi și o foarte bună după o viață în teatru, dar, dacă ai să ai alți actori care să scrie și să joace mai bine ca care ai lucrat, cum ar fi actorii?

- Actorii, actorii cu care am jucat? Doamna-Beligan, păi sunt oameni de studii, Beligan și toți ceilalți, sunt foarte mari: Silvia Dumbrăvescu Timică, Gigi Tudorache și Liliana Timoneanu, Margareta Pogonat și Villy Soria... Fory Eberle și Mircea Seghidi, George Costin și Ștefan Iordache, Emil Botta și Vasile Năpoleanu... Apoi, regizorii care m-au format într-un fel: George Radof și Corneil Timăș. În Căpări sunt încă în clasa lui Corneil Timăș. Săi la rând regizorii cu care am lucrat cel mai mult: Corneil Timăș, Gheorghe, Penelopy, Petrică Ionescu, din generația mea: Hăndar! Dan Miron, Alina Văduva, Alina Oancea și Mircea Marin, Dăbăluș și Jucan...

Interviu realizat de Stelian Turlea - Ziarul de Duminică, Noiembrie 2009

...Aș prefera să-ți răspund despre un alt fel de roluri de succes, și anume despre cele care m-au chinat cel mai mult și pe care mă pot lăuda ca le-am îmbălnăzit. Rolurile mari și bine scrise, deși nu-ți dai seama pe moment, deși te chinulesc, sunt cele care te fac mai om, te înalță, te iubesc, nu mai lasă multă vreme să se apropie un alt interpret de ele. Așa cred că se întâmplă acum cu Luca din "Azilul de noapte" de Gorki; așa cred că s-au petrecut lucrurile și cu atele: Cristofor Columb din "Columb"; bufonul Follat din Escorial în spectacolul-coupe "Viziuni flamande" de Michel de Ghelderode; Sganarel din "Căsătoria silită" de Moliere; Polonius din "Hamlet"-ul lui Cernescu; First din "Livada de vișni" de Cehov; Protasov din "Copiii Soarelui" de Gorki; Job din "Paradisul" de H. Lovinescu; Spirache Necșulescu din "Titanic Vals" de T. Musatescu; Dr. Rank din "Nora" de Ibsen; Fesenio din "Kalendarul de Bibiena; Felix din "Barbati fără neveste" (Old Man) de N. Simon; Cornel din "Micul Infern"; Nemuritorul din "Deus Ex Machina" de G. Sasarman. Urmează personajele: Iuliu Maniu în film; Mark Twain, Galy-Gay din "Omul e om" de B. Brecht; "Pavilionul cu umbre" de Gib Mihăescu, seriarele: "Enigma din Testament" după "Morminte" de Sadoveanu și "Inelul cu briliant" după "Amândoi" de Rebreanu, ambele scenarii scrise de mine și în care am și jucat la TVR.

Ștefan Radof și Silvia Dumitrescu Timică în Micul infern - 1969

A lucrat cu cei mai importanți regizori:

În Teatru:

George Rafael, Cornel Todea, Dinu Cernescu, Dan Nasta, Sanda Manu, Sorana Coroamă, Mircea Marosin, Petrică Ionescu, Dan Micu, Alexa Visarion, Lucian Giurchescu, Anca Ovanez, Alexandru Dabija, Alex. Bocăneț, Mihai Berechet, Ion Cojar, Tudor Mărăscu, Mircea Cornișteanu, Ion Olteanu.

În Televiziune:

Radu Penciulescu, Andrei Brădeanu, Al. Miron, Miron Niculescu, Petre Sava Băleanu, Eugen Tudoran, Olimpia Arghir, Dan Necșulea, Silviu Jicman, Sergiu Ionescu.

În Cinematografie:

Lucian Pintilie, Mircea Mureșan, Andrei Blaiar, Radu Gabrea, Gh. Turcu, Alex. Boiangiu, Calotescu, Eugen Petringenaru, Sergiu Nicolaescu. A jucat pe scenele din Paris, Köln, Lisabona, Nancy, Kopenhaga, Helsinki, Praga, Bratislava, Belgrad, Atena, Salonic, Budapesta, Moskova, Sankt Petersburg, Luxemburg, Sofia și Plovdiv, Mexico, Guanahato, Morelia și Vera Cruz.

1960 - În rolul lui Maniu din spectacolul Oglinda de S. Nicolaescu cu Nicolae Girard

- Actorii, actrițele cu care am jucat? Doamne-fereste, păi sunt enorm de mulți, Stelica, și toți mari, toate foarte mari: Silvia Dumitrescu Timică, Olga Tudorache și Liliana Tomescu, Margareta Pogonat și Valy Seciu... Fory Eterle și Mircea Septilici, George Constantin și Ștefan Iordache, Emil Bolta și Vasile Nițulescu... Apoi, regizorii care m-au format într-un fel: George Rafael și Cornel Todea; lui Cojar i-am fost elev la clasa lui Costache Antoniu. Vin la rând regizorii cu care am lucrat rolurile cele mai mari: Cernescu, Giurchescu, Penciulescu, Petrică Ionescu; din generația mai tânără: Dan Micu, Alexa Visarion, Anca Ovanez și Mircea Marin; Dembinski și Jicman...

Cu Mircea Diaconu - Ultimul bal

Roluri

Teatrul Nottara

- * Deus ex machina
- * Nemuritorul actor
- * Oscar
- * Petrecere într-un pian cu

coadă

- * Platonov
- * Titanic vals
- * Soțul păcălit (după Molière)

Teatrul Național Radiofonic

- * Cumpăna dreptății
- * Dramă la vânătoare
- * Iubind în taină am păstrat

tăcere

- * Kitty se mărită
- * Lina
- * Micul infern
- * Nopti fără lună
- * Nu muriți din întâmplare
- * Pescărușul
- * Petrecere într-un pian cu

coadă

- * Stewardesa
- * Tata Minca
- * Un roman de dragoste
- * Zadarnicele necazuri de

iubire

Teatrul Național de Televiziune

- * Pavilionul cu umbre
- * Visul unei nopți de iarnă
- * Enigma din testament

Film

- * Prea mic pentru un război
atât de mare (1969)

Scenarist

* Enigma din testament
(Teatrul Național de Televiziune,
după nuvela "Morminte" de
Mihail Sadoveanu);

* Inelul cu Brillant – după
romanul „Amândoi” de Liviu
Rebreanu;

* Crocodilul după Fiodor
Dostolevski

sursa: wikipedia.ro

Spectacolul „Nemuritorul”, o piesă a lui Gheorghe Sasarman, în regia lui Brigitte Drottloff, avându-l în distribuție pe Ștefan Radof, reia motivul pactului faustic din perspectiva contemporaneității, aducând pe scena frământările omului confruntat cu abisurile neființei. Viața și moartea, binele și răul, bogăția și puterea, sensul existenței și a credinței, întrebări simple dar fără răspuns, pe care fiecare dintre noi și le pune tot mai tulburat pe măsura înaintării în vârstă, toate acestea capătă contururi neliniștitoare prin schimbul de replici, dramatic dar nu lipsit de umor, dintre personajele piesei.

Regizoarea a recurs la o soluție tehnică ingenioasă: aparițiile supranaturale (personajele Lucifer, Angela, Deus), filmate, sunt proiectate pe un ecran, pe când Uomo, omul în carne și oase evoluează pe scena și dialoghează cu imaginile din film. Performanța actoricească extraordinară a maestrului Ștefan Radof atinge momente cutremurătoare, conferind deplină veridicitate acestui dialog cu fapături ce par să existe doar în propria lui imaginație.

Sursa: Romanian Global News
Munchen